

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Humilitatem esse summam totius disciplinæ Christianæ. Cap. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

Bern. ser. 2. de iunio in capite.

fueris, nunquam ad statum beatitudinis optatum peruenies. O quam verè, quam sapienter hanc viam Bernardus tibi proponit. Quid, inquit, tu inflaris, ò homo? Quid extolleris sine causa? Quid alta sapis, & oculi tui omne sublime vident, quod tibi non cedit in bonum? Sublimis quidem Dominus: sed non ita proponitur tibi. Laudabilis magnitudo illius, non etiam imitabilis. Eleuata est magnificentia illius, & non poteris ad eam, nec, si te ruperis, apprehendes. Accedit, inquit, homo ad cor altum, & exaltabitur Deus. Excelsus siquidem Dominus, & humilia respicit, & alta à longè cognoscit. Humiliare, & apprehendisti. Hæc planè lex pietatis: & propter hanc legem sustinui te Domine. Si fortè sublimitatis esset via propòsita, & illic iter, quo offenderetur salutare Dei, quanta facerent homines, vt exaltarentur? Quàm crudeliter inuicem sternerent, inuicem conculcarent? Quàm impudenter reperent, manibusque, & pedibus conarentur in altum, vt imponerent se se homines super capita aliena? Et certè, qui contendit supergredi proximos, multas inueniet difficultates, multos habebit amulos, multos patietur contradictores, ascendentes equidem ex aduerso. Nihil verò facilius est volenti, quàm humiliare semet ipsam. Hoc verbum est, dilectissimi, quod omnino nos reddit inexcusabiles: vt ne tenue quidem nobis velamen prætereunda liceat.] Hactenus ille. Fugiat itaque à cordibus nostris elatio, fugiat hostis humilitatis ambitio: & siquidem scholam Christi, nempe religiosam professionem frequentamus, in doctrina Christi addiscenda, quæ humilitas est, tota mens nostra versetur. Non recedamus ab ea præstantissima viuendi ratione, quam semel mundum deserendo suscepimus. Ab ea autem profectò recedimus, si, studio humilitatis reiecto, semina superborum desideriorum, à protoparente relicta, in cordibus nostris seruamus. Nihil enim præstat humilitatis amicus, & externa humilitatis ostensio, si desit humilitatis substantia, quam in sola Christi sequela, & in suscipienda eius doctrina, humilitatis virtute contenta, posita esse nequaquam ambigimus.

Humilitatem esse summam totius disciplinæ Christianæ.

CAPVT IV.

His, quæ in præcedenti capite dicta sunt, quæstio statim magnæ difficultatis emergit; quare Saluator noster, qui vniuersas virtutes docturus aduenierat, potius Magister humilitatis, quàm misericordiæ, aut fortitudinis, aut aliarum virtutum voluerit appellari. Huius enim ratio esse non potest humilitatis præstantia, quia si virtutum naturam spectemus, aliæ (vniuersa Theologia clamante) inueniuntur præstantiores. Certè quidem præstantior est Fides, mentem nostram Dei verbis & diuinæ reuelationi submittens. Excellentior est spes, æternam beatitudinem, & apta instrumenta ad eius affectionem expectans. Sublimior est Charitas, Deum propter se ipsum, & proximum propter Deum, amoris actione complectens. Quid, quòd & Prudentia, & Iustitia, & Fortitudo Temperantiæ præferuntur, cuius partem in superioribus,

Lib. 3. p. 2. c.

A humilitatem fecimus: neque ipsam reliquis temperantiæ partibus anteponere audeamus? Quid igitur habet humilitas, propter quod debuit tam insigni prærogatiua fulgere, vt Christus Magister humilitatis in scriptura vocetur, & hoc nomen externa specie humile, aut certè non nimis cellsum tantæ maiestati deferatur? Euoluamus scripturas sacras an sit aliquid, quod huic implexæ quæstioni satisfaciatur. Sæpe legimus filios minores nati maioribus fuisse prælatos. Dominus Abel Caino prætulit, & hoc reiecto, illum, secundum sententiam communem scholæ, initium Ecclesiæ constituit, Ephraim minor ætate Manassi maiori præfertur, & ac si esset maior prius quàm primogenitus nominatur. Et scriptum est: **B** Faciat tibi Deus sicut Ephraim, & sicut Manasse. Constituitque Iacob Ephraim ante Manasse.] Quin & Iacob minor Esau maiori saltem in acceptione bonorum temporalium prælatus est. Legimusque in Malachia: Dilexi Iacob, Esau autem odio habui.] Idem quoque in filiis Isai factum esse scimus. Ad ductis namque filiis maioribus in conspectu Samuëlis, audit: Non elegit Dominus ex istis:] vocato verò paruulo, qui pascebat oves, hic ex imperio Domini est in regem electus. Si ergo non semel, non bis, sed sæpius Dominus filios minores elegit, & maioribus anteposuit: quid mirum si inter virtutes selectissimas filias gratiæ, humilitatem quasi natu minorem, ad hoc quòd sua doctrina sit, & vocetur, eligat, & in hac dignitate cæteris præferat? Et sanè si causam, quare illi minores fratres maioribus præpositi sint, inquitamus; non aliam, quàm diuinam voluntatem ita statuentem inueniemus. Quod in filiis Isaac Apostolus Paulus manifestè testatus est, dicens: Cùm nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali, non ex operibus, sed ex vocante dictum est: Quia maior seruiet minori.] At in hac humilitatis prælatione aliqua fortè causa est ex parte humilitatis ipsius, quare. Christi doctrina vocetur, ex qua eius maxima dignitas elucebit.

Christus omnis iustitiæ ac sanctitatis præceptor dici debuit, quare (vt iam notauimus) absolute & sine aliquo addito præceptor aut magister dictus est. Præceptor, dixit Petrus, per totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete.] Nihil vtiq; sine te cepimus, quia nihil omnino boni sine tua gratia, aut sine tuo auxilio mouente præstare possumus. In verbo autem tuo laxabimus rete, vt industria nostra, quæ sine verbo tuo nihil apprehendit, in verbo tuo capiat meritum multitudinem copiosam. Et decem illi leprosi: Iesu præceptor miserere nostri:] tu solus verus es præceptor, qui potes omnem miseriam falsitatis depellere, & ab omnibus malis docendo & iuuando liberare. Et alius quidam dixit: Magister, sequar te quocumque ieris.] Nam tu ductor ad omnem virtutem es, & nunquam in locum salutis ibo, si gressus meos à tua imitatione separauero. Vocatus est etiam Dominus iustitiæ magister, quoniam iustitia generalis est virtus omnem virtutem continens, à qua, qui rectè viuunt, & mandata custodiunt, iustorum denominationem accipiunt. Deditque nobis æternus Pater Filium suum, doctorem iustitiæ,] à quo non hanc aut illam tantum virtutem, sed omnem profus virtutem discamus, & quidquid nobis ad salutem necessarium est ipso præceptore compatemus. Quo loco Septuaginta verterunt, Dedit vobis escas aut alimenta iustitiæ; quia in Christo & per

Christum,

Docet Aug. 15. de ciuit. c. 1. c. ad Epsal. 141

Genes. 48. 20.

Malachia 1. 2.

1. Reg. 16. 10.

Rom. 9. 11.

Luca 5. 5.

Luca 17. 13.

Matth. 8. 19.

Ioel. 2. 23.

omnium beatorum spirituum ordines, vt donis suis omnia repleret. Idem sit iter membrorum & capitis, & sicut hoc descendit, quod non ex iustitia debuit, sed quod charitas illud impulit, vt nos secum ad caelestia deferret; ita & nos quod debemus ex iustitia, scilicet ad nostram despicientiam, descendamus, vt nos altitudo gratiae, & diuinæ familiaritatis excipiat. Rebecca, conspecto Isaac pedite,] qui egressus fuerat ad meditando in agro, statim [descendit de camelo,] & animal, cui inlidebat, reliquit. Et tu, o anima mea, videns sponsum tuum descendisse in agrum huius mundi, vt cogitaret super te cogitationes pacis, & meditaretur salutem tuam, de camelo superbia descende, & vniuersos labores tuos ex verissima humilitate contemne. Nisi enim ab hoc descensu vitam spiritualem inciperis, nunquam poteris veras virtutes acquirere, & cum humillimo Domino coniugium inire.

Genes. 24.64.

Ille, qui sublimis est deitate, naturam nostram induit, vt esset humilitate mirabilis, & sponis suis, animabus sanctis, praeberet humilitatis exemplum. Conuersationem omnem suam humilitate conclusit, & in vita atque in morte hanc virtutem admauit, vt intelligant illae, de superbiis hostibus obtinuisse victoriam, & venam sanctitatis inuenisse, cum itinera suae despicientiae conficiunt. Non fuit ille contentus humilitatem coluisse, sed & humilitas ipsa factus est, vt sicut ipse est perfectionis summa; ita & humilitas sit etiam virtutis perfectionisque compendium. Deus charitas est] (vt inquit Ioannes) sed inquire, an Christus dici possit humilitas? Deus quidem est charitas increata, quoniam perfectiones suae non sunt ab eius natura distinctae: & sicut ipse sua iustitia & sua misericordia est; ita etiam & sua charitas est. At Christus alia ratione humilitas dici potest; quia nimirum obsequium humile est nobis impensum. Si rex potentissimus egenis seruiat, & ipsis ad mensam sedentibus, cibum ministrat eis, illud obsequium humilitatem vocamus, & dicimus, o quanta est huius regis humilitas. Quod si obsequium illud a rege non distingueretur, sed ipse rex esset famulus & famularus, obsequens & obsequium, iam ipse rex verè diceretur humilitas, quia non tantum opus humilitatis praestat, sed & est ipsum per actionem humilitatis datum obsequium. O Christe Saluator mundi, o Rex regum, & Domine dominantium, non tantum ministrasti nobis, sed & ministerium atque obsequium nostrum factus es; tu es qui ministras panem, & es ipse panis: tu qui offers pro nobis sacrificium Patri, & es ipsum sacrificium oblatum Patri. Si obsequium nostrum factus es, quid multum si te non tantum humilem, sed & humilitatem appellemus? Hanc dignationem tuam admiratus Dauid ad Patrem tuum ait: Minuisti eum paulo minus ab Angelis.] Quasi aequalis factus es Angelis quando ministrabas nobis, sed minor factus es Angelis, quando panis, & sacrificium voluisti fieri pro nobis. Sed iudicandum erit ex ore Bernardi hanc commendationem humilitatis audire. Sic planè, inquit, sic docet, vt vincat & humilitate, qui sublimitate vincebat, sitque tanto minor Angelis, quanto inferiori sese ministerio mancipauit: qui tanto excellentior est, quanto differentius nomen haereditauit. Sed queras fortasse, in quo minoratus videatur ab Angelis, cum ministrare venit, quandoquidem (vt supra meminimus) in ministerium mittuntur & illi: In eo utique, quod non modò ministravit, sed ministratus est, etateque vnus & idem qui ministrabat, & qui ministrabatur. Meritò proinde sponsa in Canticis Cantorum: Ecce (inquit) venit is saliens in mon-

1. Joan. 4.16.

Psal. 8.6.

Bern. ser. 1. de S. Michael. le.

Cantic. 2.8.

tibus, transiliens colles.] Ministrans enim salit inter Angelos, sed & ipsos transiit ministratus. Ministrant enim Angeli, sed de alieno, offerentes Deo bona opera, non sua, sed nostra, ac nobis eius gratiam referentes. Vnde & scriptura dicens: Quoniam ascendit fumus aromatum in conspectu Domini de manu Angeli;] sollicitè praemisit data ei fuisse incensa multa. Nostros enim sudores, non suos; nostras non suas lacrymas offerunt Deo: nobis quoque eius munera referunt, & non sua. Non sic minister ille sublimior cunctis, sed humilior vniuersis, qui semet ipsum obtulit sacrificium laudis, qui Patri offerens animam suam, nobis ministrat vsque hodie carnem suam.] Haecenus ille. Si igitur Christus sacrificium pro nobis oblatum est, si panis noster est, si tota vita eius fuit quasi quoddam humilitatis obsequium: non ambigamus humilitate vitam Christianam contineri, quam dum corde & opere custodimus, nequaquam à Christi imitatione distamus.

ApoCAL. 8.4.

Ex eo demum cognosci potest, humilitatem esse veluti quandam virtutum & disciplinae Christianae summam, quod est pro omnibus nostris defectibus quasi generale remedium. Humilis, quia seipsum despicit, de se magna, & inania, & risu digna non cogitat, nec laudari aut honorari desiderat. Humilis, quia alios maiores putat, nunquam eos despicit, nec irridet, nec temerariè iudicat. Humilis, quia in corde suo omnium vitiorum, & imperfectionum semina esse fatetur, minimè de insurgentium tentationum molestia turbatur. Humilis, quia omnia bona à Deo venire nouit, virtutes non sibi arrogat: quia fragilitatem suam non ignorat, occasiones peccati declinat: quia suam paupertatem perspectam habet, occasiones etiam minimas proficiendi non deserit. Humilis amator est mortificationis, vt se ab imperfectionum labe purificet: amator est orationis, vt ab vniuersorum bonorum auctore dona gratiae ad perfectè viuendum impetret. Humilis tandem corruptibilia & visibilia despicit; caelestia & inuisibilia diligit, & quia perfectionem sibi deesse autumat, magno seruore semper ad eam venire contendit. Vna itaque humilitas talis est, vt multas in animam iusti virtutes inuehat, & ad multa bona praestanda, & multa mala cauenda sufficiat. Et sicut charitate totam Dei legem implemus; ita quodammodo humilitate omnem quoque legem custodimus. Quia nemo à lege deuiat, nisi superbiat, iuxta illud: Initium superbiae hominis apostatare à Deo, quoniam ab eo, qui fecit eum, recessit cor eius:] vt sicut primus homo à Deo per superbiam recessit: ita sciamus neminem à Deo per peccatum separari, nisi in quandam generalem superbiam incidat, & se ipsum actionis, qua peccat, finem constituat. Nullus etiam legem implet, nisi se Deo, cuius mandatis pareat, humilitate subiciat. Quod fortassis indicauit Dauid ita canens: Vide humilitatem meam, & eripe me: quia legem tuam non sum oblitus.] Considera, inquam, o Domine, quia humilis sum, quia legem humilitatis, qua tibi in omnibus subderet, oblitus non sum, & à malis imminetibus libera me. Humilitatem pro afflictione positam multi existimant. Non abnuo. Sed Ambrosius, & Augustinus humilitatis nomine, virtutem humilitatis, & lege Dei, legem humilitatis intelligunt. De voce humilitatis haec Ambrosius ait: Fortasse dicat aliquis, gloriatur de se Propheta, & sigloriatur, gloriatur in infirmitatibus suis, in quibus & Apostolus gloriatur,

Ecd. 10. 14. 15.

Vide D. Th. 2. 2. q. 102. ar. 2.

Ps. 118. 153.

Ambros. ad Psal. 118. ser. 20.

2. Corin. 12. 9.

Aug. ib. concione 30. Luca. 14. 11.

Iob. 5. 11.

Greg. 7. mor. c. 9.

1. Corin. 1. 27.

1. Corin. 6. 3. Ephes. 2. 6.

dicens: Gloriabor in infirmitatibus meis.] Alius in diuitiis, alius in titulis nobilitatis ac prosapiae suae; alius in administrationibus, & honoribus gloriatur, iustus in humilitate gloriatur. Bona enim gloria, Christo esse subiectum. Vt scias autem, quia iactate non se cupiat, sed Domini in se gratiam prouocare, alibi idem Propheta ait: Vide humilitatem meam & laborem meum. Ergo quasi is, qui humiliauerit cor suum: quasi is, qui plurimum laborauerit, ibi sibi dimitti peccata desiderat: hic erui se precatur. De lege verò, hæc Augustinus: Hoc loco nullam Dei legem conuenientius intelligimus, nisi qua immobiliter fixum est, vt omnis, qui se exaltat humilietur; & omnis, qui se humiliat exaltetur. Superbus ergo malis, vt humilietur, innectitur: humilis à malis, vt exaltetur, eripitur.] Hæc illi.

Si ergo legem Dei humilitate complemus; si dum humiliamur Deo, peccata vitamus; si dum nos deificamus, & Deo fidimus, robur ad capeffendam perfectionem obtinemus, verè humilitas est disciplina Christianæ summa, quam qui tenuerit in conuersatione sua, breui compendio omnem virtutem colet, & dum se magis magisque deiecerit, ad maiorem mentis puritatem veniet. Deus est enim (vt ait Iob) [qui ponit humiles in sublime;] qui eos nimirum, quos humilitate deprimit, ad fastigium sanctitatis extollit. Hi sanè dum se humiliant, in sublimitate ponuntur, quia omnia terrena pedibus proterunt, de quibus optimè inquit Gregorius: In sublimi quippe humiles ponuntur, quia cum se ex humilitate substernunt, altæ mentis iudicio cuncta temporalia transeunt, cumque se indignos in omnibus æstimant, rectæ cogitationis examine huius mundi gloriam transcendentem calcant. Videamus humilem Paulum, cum discipulis dicit: Non enim nosmetipsos [prædicamus, sed Iesum Christum] Dominum nostrum, nos autem seruos vestros per Christum, Videamus hunc humilem in sublimiam positum dicentem: An nescitis, quia Angelos iudicabimus? Et rursum: Conuersus cecidit, & confedere nos fecit in cœlestibus. Fortasse hunc exterius tunc catena religabat, mente tamen in sublimibus positus fuerat, quia iam per spei suæ certitudinem in cœlestibus sedebat.] Iam nihil superest nisi vt humilitatem, summam virtutum esse dicamus. quæ terrena despiciat, cœlestia appetit, & præmia æterna fidenter expectat. Hanc viam, ò iuste, tu diligenter ingredere, quia si aliò diuerteris, & humilitatem deposueris, nunquam virtutes, humilitati subnixas, consequeris.

Homines fieri Humilitate Deo gratissimos, Angelisque simillimos. CAPVT V.

ERIT O Deus humiles diligit, quos humilitate sibi subiecit, & Angelicis spiritibus simillimos fecit. Quanti autem eos diligit, quàmque gratos habeat, vates Regius cecinit, & propter hoc reges terræ non sine stupore maximo ad reddendas Deo grates inuitauit: Confiteantur tibi, Domine, ait, omnes reges terræ: quia audierunt omnia verba oris tui.] Laudibus te attollant, ò Deus meus, omnes iusti, omnes reges terræ, qui verè in terra regnant, quoniam se ipsos regunt, & vt postea in cœlo regnent, omnia bona terræ sub pedibus ponunt. Et quidem iuste hos reges ad tuas laudes proferendas inuito: quoniam si non est speciosa laus in ore peccatorum, erit vtique speciosa, & grata

Psal. 137. 4.

tibi in ore iustorum. Hi autem, quos nunc reges nomeno, iusti sunt, quia audierunt verba oris tui; & ea non solum auditu, sed opere complexi sunt. Hi canent in viis Domini; canant, inquam, occultissimas rationes prouidentiae eius: siue canant stupenda, ac nullis humanis sensibus comprehensa opera eius; nec timeant in laude modum excedere, quoniam magna est gloria Domini, & adeò magna, vt nunquam possit vel ab vlla creatura, vel ab omnibus simul prodignitate laudari. Inter alias autem Dei vias, ac mirabiles suæ prouidentiae rationes: inter alia Dei admiranda opera, hæc præcipuè nunc reges terræ canant, quòd excelsus cum sit Dominus, humilia respicit, & alta à longè cognoscit. O opus Dei admirandum! ò opus omni laude dignissimum, quòd ipse excelsus humilia respiciat! Nam & magni magnos diligunt, & supremi saeculi principes alios similes, nempe nobilissimos & illusterrimos, suo amore dignos ducunt. Non verò sic Deus noster, qui in altis habitat; & cum imensus & excelsus natura sit, humilia respicit in cœlo & in terra.] Quid ipse excelsus Deo propè respicit, & superbos ac elatos à longè cognosci, nisi quòd illos oculis misericordiae videt, vt impensè diligit; istos autem oculis indignationis respicit, vt ob superbiam, qua foetet, odio habeat, & à se tanquam indignos repellat: Vnde egregiè Prosper ait: Sub oculis Domini est humilis & elatus: sed humilem, quia placet, proximus videt: superbium, quia displicet, longinquus agnoscit. Et alio loco vberius inquit: Meritò cœlum intelliguntur, qui habitantur à Domino: qui cum sint sancti, atque ideo excelsi, iidem tamen sunt humiles, neque aliunde, nisi de humilitate sublimes. In altis itaque Dominus habitat; id est, in sanctis, & spiritualibus, atque ecclesiasticis. Et humilia respicit, id est, ipsos Sanctos, nunquam in se, sed semper in Domino gloriantes: delectatur enim altitudine humilium, & humilitate cœlestium, in cœlo & in terra: hoc est, quorū conuersatio in cœlis est, licet mortali sint carne circumdati.] Respectus itaque humilium, quo à Domino respiciuntur vt cœli sui, vt ipsa humilitate sublimes, respectus est benignitatis & amoris; respicit enim eos vt ipsius honoris auidos, vtque humilitate decoros, & ad eos diligendos trahitur, quia cum eos iustos & sui similes fecerit, eximio quodam ipsos amore dignatur.

Humilibus nihil aliud cura est, nisi honor Dei; nam illum honore afficiunt, dum eidem omne bonum tribuentes, se ipsos, conatūque suos, apertissima compulsi veritate, contemnunt. Illos autem, qui Deum honorant, ipse gratissimos habet, eisque abundantissimam gratiam impertit. Qua ratione Ecclesiasticus ad humilitatem hortatur, dicens: Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam: quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur.] Nihil est pretiosius, nihil desiderabilius, quàm apud Deum inuenire gratiam, & eius amorem ac benevolentiam promereri. Si hanc igitur tibi conciliare cupis, quato maior fueris, tanto magis te abice, tanto modestius de te cogita, tanto verius aliis te submitte, vt huc thesaurum gratiae Dei possidere merearis. Si autem causam aues cognoscere, ob quam Deus humiles gratos habeat, ea est, quia cum ipse sit potentissimus & honore dignissimus, soli humiles eum honore prosequuntur, superbi verò eius honori, quantū in ipsis est, detrahunt. Si ergo humiles Deū honore prosequuntur, & se ipsos despicabiles ostendunt, vt Dei gloria apud omnes magis magisque replèdeat, quid mirū, si ab eo diligantur, cuius solum honorem exoptant? Illi sanctis Angelis quotidie similes sunt, qui cum apostolicis spiritibus,

Psal. 112. 5.

Prosp. ad Psal. 137.

ad Psal. 112.

Eccles. 10.

ibi